

הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל (תרכ"ה - תרצ"ה)

הרב הראשי של ארץ ישראל בתקופת הבריטים. בדמותו המיוחדת השפיע השפעה מרבה על חיי הישוב בארץ באותה תקופה.

נולד בגרוניה שבלטביה בשנת תרכ"ה (לפני 144 שנים), ובה קבל את ראשית חנוכו. לאחר מכן למד בישיבת וולוז'ין.

מגיל צעיר הצטיין ועשה חיל בלמודיו, התמדתו וחרירותו בלטו מאד. הוא כהן כרב בכמה ערים בלטביה ובשנת תרס"ד (לפני 105 שנים), הצע לו לכהן כרב ביפו והוא עלה לארץ ישראל.

בדרכו המיוחדת בלמוד התורה נשתלבו שלשה עקרם: **אהבת ישראל, אהבת ארץ ישראל ואהבת תורת ישראל.**

אהבת ישראל - אהבת ישראל של הרב מיוחדת היתה ביחסו לפרט ולכלל.

לפרט - הרב אהב כל אחד מישראל ללא התחשבות במעשיו, בצורתו החיצונית ובדעותיו. אהבה אמיתית, שלא ידעה גבולות כלפי כל אחד מישראל, גם אם המדבר הוא במתנגדיו הקנאים או בכופרים בתורה. פלו היה שופע אהבה וחבה לכל אחד, והכל חשו בכך באופן ברור.

לכלל - הרב לחם למען תקומת ישראל, תוך שמירה על קדשי ישראל, בזעקה ובתביעה כנגד הפורעים והמתפרעים, וכנגד הגזרות וההגבלות שהטלו על היהודים.

אהבת ארץ ישראל - כבר ביגלותו בערה בלב אהדה גדולה לארץ הקדושה.

בשעת ההפסקה היו התלמידים מסתדרים בשורות ותורמילים על גבם כאלו מתכוננים לצאת לדרך רחוקה, והוא אברמליה הקטן מוביל אותם. והם שואלים אחד את השני: "לאן אנו הולכים?" והוא עונה: "לארץ ישראל!" ופניו קורנות מאשר!

ואכן מאשר היה הרב בשבתו ביפו בתחלה, ולאחר מכן בירושלים: "גם באמריקה ראיתי הרים גבוהים, מעשי ה' אדון כל הארץ, אולם הרים ההם דוממים היו, הם לא דברו אלינו, ואלו הרים אלו, הרי ארץ ישראל! הרי קדש מדברים הם אלינו! מדברים בשפה ברורה וקולם צלול, נקלט פה באזנים וחודר למעמקי הלב".

עקר זה של אהבת ארץ ישראל תוך שהוא משלב באהבת ישראל, הוא זה שגרם לרב להתניחס בהתייחסות מיוחדת לאנשי המושבות העבריות לחלוצים ולבונים. הרב ראה בהם ובפעלתם חלק מתהליך הגאולה ומאירה על ישראל בדורנו.

הרב כאב את כאבם של אנשי הישוב והיה שתף ללבטיהם ולהתמודדויות הקשות שנצבו בפניהם: פרעות הערבים, יתושים שהובילו מחלות וקרע קשה. יחד עמם ראה את הפלא המפלא של ערי ישראל הנותנות פרים.

הרב בקר בישובים החדשים שהחלו להבנות בארץ. הרב היה מתבונן בכל עץ שנטע, ובכל שדה שזרע בארץ ישראל, ושמח לראות שהארץ חוזרת להיות "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש" (דברים ח').

אנשי המושבות שמחו מאד לקראת הרב, שאלו אותו שאלות בהלכה, ושמעו דברי תורה מפיו. הרב בקר גם בישובים ובקבוצים שלא שמחו לקראתו, הוא לא דחה אותם ולא התרחק מהם.

ובהתקרב שנת השמיטה בבית הרב קוק אין מנוחה. אנשים רבים באים מהכפרים, מהמושבים ומהקבוצים. כי מי כמו הרב יודע ומכיר את מצבם של הישובים החדשים? כמה חלשים הם, כמה זקוקים הם לטיפול וטפוח, כשבקשי מצליחים המתושבים להתפרנס בהם. מה יהיה עליהם בשנת השמיטה?

ישבו גדולי התורה עם הרב וחקרו בספרי ההלכה, פנו לרבנים ולחכמי התורה שבגולה, עינו במה שפסקו חכמי ארץ ישראל בשמיטות הקודמות.

ולאחר כל זאת החליט הרב ועמו רבנים נוספים (לא פלס!) ליסד מחדש את "התר המכירה". לא הרב קוק תקן "התר" זה אלא רבנים קודמים לו, והוא יסד אותו מחדש בגלל קשיי הישוב.

הרב קוק דאג לכך שתמכרנה גם האדמות של החקלאים, שאינם שומרי תורה ומצוות, כדי שלא יחללו את השמיטה בארץ הקדש.

הרב עמד בפני התקפות רבות ביחס לדעתו ליסד מחדש "התר" זה, אך מתוך בטחונו בצדקת דרכו, בתשובותיו למתנגדיו ענה במתינות ובנחת לכל מתנגדיו, תוך שהוא מנמק את דבריו בבקיאיות ובחריפות מפלאה.

אהבת התורה - שקדנותו המפלאה בתורה בלמודיו בישיבת וולוז'ין, שאיפותיו הגדולות: "יבוא יום ואני אהיה גדול בתורה ואז אעלה לארץ ישראל, לירושלים עיר הקדש נאסד שם ישיבה... ומירושלים תצא תורה". כך היו חלומותיו ושיאיפותיו בשנה הראשונה לאחר בר המצוה...

ואכן זכה הרב לעלות לארץ ולהגשים חלום גלדות ולהקים בירושלים את ישיבת "מרכז הרב" בה למדו ולומדים על פי דרכו המיוחדת.

אישיותו, פעלותיו וספריו שמשו, ומשמשים עד עצם היום הזה, לרבים וגדולים כדרך חיים.

רעיונותיו וגישתו המיוחדת לתורה, התפרסמו במאות מאמרים וספרים רבים, ומהם עולה ומזהירה דמות ענק מיוחדת שלאורה הלכו והולכים רבים.

בשנת תרפ"א (לפני 88 שנים), נבחר לרב הראשי הראשון של ישראל, ובאותה שנה מוקמת ישיבת "מרכז הרב".

על שמו כפר הרא"ה (ראשי תבות: **הרב אברהם הכהן**) שנמצא בשרון ליד הדרך. "מוסד הרב קוק" הוא הוצאת ספרים ומרכז תורני על שמו של הרב ע"י תנועת המזרחי.

הרב נפטר בג' אלול תרצ"ה (לפני 73 שנים), והובא לקבורה בהר הזיתים שבירושלים.